

מקומה הגיאוגראפי של עלילת כרת

מאת ר. דִּירוֹל

וירולו פרסם לוח אחד מלוחות ראס-שמרה וקרא לו בשם עלילת כרת מלך צדנים¹). ומה רב הענין בלוח זה. במאמר זה תהיה נדונה רק בעיה אחת מהבעיות הרבות המתעוררות עם מחקר הטכסט הקשה הזה. בחלקה הראשון של עלילה זו מסופר על חלום שחלם גבור העלילה ובו גילה לו אֶל את פרשת המאורעות העומדים להתרחש בעתיד הקרוב. חלקה השני של העלילה מספר את השתלשלותם של מאורעות אלה. כרת עתיד להנחות צבא ניכר לנגב". מטרתה של המשלחת היא:

[ש' 108.] ותמעיי. לאדם

[ש' 109.] רבת. ול. אדם. ת'ררת

[ש' 110.] וגר. ננ. ערמ. שאַרנ

[ש' 111.] פדרמ. סעת. בשדמ

[ש' 112.] חטבה. בגרנת. חפשת

[ש' 113.] סעת. בנפכ. שאַבת. במקר

[ש' 114.] ממלאַת. דמ. ימ. ות'נ. וכו'.

טכסט זה, שניזוק במידה ידועה, קל מאוד להשלימו לפי הקטע המקביל בשש' 210—218.

נסיוננו לזהות את מקומה של העלילה מתחיל בשם הברור ביותר, הוא שמה של שאַרְנִ (ש' 110), הנזכרת גם בקטע המקביל (ש' 213) בצורת שאַרְנִ. נסיון היסוסים זה לביטוא התנועות יש בו מן הענין. לדעתו של אולברייט הרי זה שם עיר; לדעתו של וירולו אין זה אלא שם מדינה שאת עריה כובש כרת. באונומסטיקון של אבסביוס² אנו מוצאים הודעה מדויקת: Σαρωνᾶς, ἢ ἀπὸ τοῦ ὄρους Θαβώρ ἐπὶ τὴν Τιβεριάδα λίμην : χῶρα (שרונה, המחוז שבין ההר תבור ובין ים טבריה).

מכאן שבימיו של אבסביוס נקראה בשם סרונס הנפה, שהשתרעה בין הר תבור לבין ים כנרת. בימי הבינים מכנה יקות³) בשם סְרוֹנְיָה את

A. Virolleaud, *La légende de Keret, roi de Sidoniens*, Paris, 1936. (1

הוצ' Klostermann, עמ' 162, ש' 4—5.

(3) III, 4.

המעבר (עֲבָרָה), שבו עוברת הדרך מטבריה לתבור. במקום זה עצמו נמצאת החורבה והכפר הקטן סרונה כ־10 ק"מ דרומית מערבית מקצהו הדרומי של ים כנרת. סאריסאלו בדק בשנת 1926 את המקום הזה, ולא מצא על פני החברות אלא שרידים של התקופות הרומאית-הביזנטית והערבית (4). ואולם טופוגראפית המקום מחייבת שיהיה כאן אף ישוב קדמון יותר; וע"כ לא מן הנמנע הוא כי זה מקומה של שֶׁרֶן העיר הנזכרת במכתבי אל-עמארנה (4, 241) ללא פירוש טופוגראפי מדויק, וזו יכולה להיות גם אחת הערים שרון הנזכרות בתנ"ך. גם קלאוס ודורם (5) מסכימים עם זיהוי זה. ואני מציע לקבוע כאן גם את מקומה של שֶׁאֲרֵן — הנזכרת במסכתנו. ההשוואה שֶׁאֲרֵן — שֶׁרֶן — שָׁרוֹן — סָרוֹנָה אין בה כל פגם. כגילגולה של האות השרוקה בשם זה כן גילגולה בשרש ראש: ריש — רש, אכדית — רֶש, עברית — ראש, ערבית — ראס.

ואולם בתעודות המצריות אנו נתקלים בקושי (6). ברשימת תחותימס הג' נזכרת — במס' כ"א — העיר סא־רו־נא הנמצאת — כפי הנראה — בסביבה זו. והנה לפי חוקי ההעתק של סופרי מצרים מתאימה ס המצרית ל-ש עברית רק בשעה שזו האחרונה מתאימה ל-ט ערבית (7). כלומר בראס-שמרה, שבשפתה נשמרו ערכי-ההגאים הקדמונים יותר מבעברית, היה שם זה צריך להכתב לא שֶׁאֲרֵן אלא ת' אֲרֵן. ואולם יש לציין, כי בתקפו של נימוק זה יש להתנגד גם לזיהויה של סא־רו־נא המצרית עם סרונה של היום אם מקומו של זיהוי זו הוא בשרון התנ"כית (8). וזיהוי זה רבים מודים בו. וכן אוסיף כי ס המצרית משמשת בהעתקי שמות לוועזיים ללא דיוק גמור (9), ומצויה לכל הפחות דוגמה אחת שבה נוכל לתמוך את יתדות זיהוינו, הלא היא מס' מ"א ברשימת תחותימס הג': כ־ב־ע־סו־מ־ע־נא, שהיא בודאי גִבְעָה שֶׁמֶן (ערבית سمن). אין לחשוב קושי זה לתקלה שאין להתגבר עליה. משום כך אני מניח כי אפשר לקבוע את מקומה של שֶׁאֲרֵן בסביבת סָרוֹנָה.

Saaristo, *The Boundary between Issachar and Naphtali*, 1927, (4

pp. 39—41.

Clauss, *ZDPV*, XXX, S. 56; Dhorme, *RB* 1908, p. 573 (5

(BASOR 63, p. 30, note 48a) דומני כי לזאת מתכוון אולברייט (6

M. Burchardt, *Die altkanaanäischen Fremdworte I*, § 107 (7

(8) השוה למשל רשימת תחותימס הג' מס' 21.

W. M. Müller, וכן Burchardt, *op. cit.* I, 107, ראה (9

*MVAG XII*⁴, S. 12, No. 18.

והנה, במרחק 4 ק"מ מצפון לח'רבת סרוונה נמצאת ח'רבת-א-דאמיה הגדולה, היושבת על שלוחת הרים במקום הפגשם של ואדי-שַׁאבֶּה וואדי-מַעֲלֵקָה והיא טעונה הגנה רק ממערב — מצד הרמה. בשטח החרבות הזה נמצאים שרידי מספר מקומות ישוב, שעל פניהן מפוזרים חרסים למן תחילת תקופת הברזל⁽¹⁰⁾. מיד עולות על הדעת שתי הערים אדם רבת ואדם ת'ררת, אדם הגדולה ואדם הקטנה⁽¹¹⁾, שחסו בצל מלך אחד והיו ערים תאומות כמו צידון הגדולה וצידון הקטנה. היתכן לבסס זיהוי זה ביתר תוקף?

איש לא יחלוק על כך, כי השם המודרני דאמיה יוכל להיות מיוסד על שם עתיק אֲדָמִים או אֲדָמָה. כך, למשל, ודאי הדבר כי ת-ל-א-דאמיה, הנמצא במקום תוצאות היבוק אל הירדן, הנהו מקומה של אדמה הנזכרת ביהושע ג', ט"ז ובמלכ"א ז', מ"ו; וכן נראים הדברים, כי טלעת-א-דאם שבדרך ליריחו היא מעלה אדמים שביהוש' ט"ו, ז'. ואכן, כמה חוקרים חושבים כי דאמיה שבגליל אינה אלא אדמה הנזכרת בין ערי נפתלי (יהוש' י"ט, ל"ו). דומני כי יתכן למצוא זיהוי מתאים יותר. בין המקומות המתארים את גבולות נפתלי, יהוש' י"ט, ל"ג, נזכרת אֲדָמִי הַנֶּקֶב. יש להזהר מפני חלוקת השם הזה לשנים כמעשה התלמוד⁽¹²⁾, הנוסח המקובל של תרגום השבעים והוולגטה. נוסח השבעים שבהוצאת לאגרד מציע קרי טוב יותר: Ἀδεμμη αννεαβ ³, וראיה לכך גם באונומסטיקון Ἀδεμμη ³⁽¹³⁾. על סמך גרסאות אלה יתכן לתקן את הנקוד המסורתי ולקרוא אֲדָמִי הַנֶּקֶב. זוהי סמיכות של מ"ר, אֲדָמִים — מלשון אָדָם. ומיד עולים על דעתנו ישובי-התאומים, הערים "האדמות" של ראס-שמרה. התוספת נקב קובעת — ללא כל ספק — את מקומה של העיר הנזכרת ביהוש' י"ט, ל"ג בח'רבת-א-דאמיה. מול החרבה הזאת, מעבר לוואדי-מעלקה, נמצא כפר-שבת, אשר בו עוד נשוב לדבר. יקות⁽¹⁴⁾ בדברו בכפר-שבת אומר כי הוא מבצר הנמצא בין טבריה לרמלה ע"י העקבה שמול לטבריה. פירושה של עקבה בערבית הוא "דרך-הרים, מעבר בהרים", והוא הוא הנקב; כלומר הביטוא המשמש

Saarisalo, *op. cit.*, pp. 31—33 (10)

(11) לפי אולברייט, BASOR 63, ע' 30, המשווה עם האכדית שָׂרַי. [השווה גם

מצרית שרית. — ש. י.].

(12) ירוש' מגילה א', א'.

(13) ע' 30, ש' 18. ובכ"ז מחלק אבסביוס את השם המלא לשנים.

(14) III, 24; IV, 288.

בפי יקות הוא תרגום מצוין של הנקב הנזכר בספר יהושע. מכאן שנקרה זו של ואדי-מעלקה בין שתי הגבעות שעליהן מתנוססות כפר-שבת מזה ואדומים מזה נקראה — הן בתקופת השופטים, שבה נכתב הקטע הנדון בזה, הן בימיו של יקות, ימי הבינים — בשם „המעבר“ (הנקב), ואדומים — כלומר שתי הערים התאומות שישבו במקומה של ח'רבת-א-דמיה כיום נקראו בשם אֲדֻמִי-הַנֶּקֶב. אף העפת-עין גרידה במפת המקום דיה להוכיח דבר זה.

ואולם גם לפני תקופת השופטים יתכן למצוא שם זה. מגילה אנסטזי א', שנכתבה בימי רעמסס ב', מדברת בעיר א-דא-מי-מי, כנראה אף היא אֲדֻמִים, ואין לה מקום יפה יותר מאשר א-דאמיה¹⁵; ויש לשער כי היא, היא הנזכרת ברשימת תחותימס הג' — מס' 36 — א-ת-י-מ-מ, ואולי גם ברשימת שישק — מס' 98 — א-ד-מ-א-מ.

אם כן איפוא, מתאימות גם הראיות הארכיאולוגיות וגם התעודות הספרותיות לזיהוי ח'רבת-א-דאמיה עם עיר, שישבה בתקופת הֶתֶב הקטע הנדון בזה ושמה כשם העיר הזאת; עיר שהיא קרובה לסרוונה, ואותה הן זיהינו עם שאַרְנַּ הנזכרת בקטע הנ"ל.

מעתה לא נותר לנו אלא למצוא באותה סביבה עצמה מקום לעיר או למדינה סעת. המקורות העתיקים שותקים. ובכ"ז הלא תמוה הדבר, כי במרחק 10 ק"מ צפונית-מערבית לדאמיה (אֲדֻמִ) נמצאת ח'רַבַּת סַעַדִּי¹⁶ או ח'רבת אֶ-סַעַדִּי¹⁷ ובקרבתה ג'בֶל סַעַדִּי, וְח'לַת סַעַדִּיָה (הר, נחל ומישור). ידעתי גם ידעתי כי סעד הוא שם עצם פרטי רגיל מאד בין הערבים, גם במקרה זה אפשר לדרוש סמוכים בין שם המקומות הנ"ל לשמו של השבט עַרְבֵי אֶ-סַעַדִּי, המתגוררים מצפון לשטח הנ"ל, בקרבת מקום, אך הזדמנות שמות זו היא מפליאה לכל הפחות, ואנו תוהים ותמהים אם לא הסתגל השם הישן סעת לצליל ערבי דומה לו. מקרים כאלה ידועים לרוב.

הדמות אפשרית זו של שלשה שמות גיאוגרפיים מתוך עלילה של ראס-שמרה בתחום של 15 ק"מ מעודדת אותנו להתעמק בחקר המשכו של טכסט העלילה. הואיל וסעת חוזרת ומתגלית בראש ש' 113 יש לחשוב כי הרמזים הטופוגרפיים הולכים ונמשכים. התרגום, שמתרגם וירולו את

15) Saarisalo, *op. cit.*, p. 116. לעומת זאת אין לקבל את הצעתו של

קלאוס, ZDPV XXX, S. 64, הקובע את מקומה של אֲדֻמִ הנזכרת במכתבי אל-עמארנה — 256,

4 — בא-דאמיה שבגליל.

16) خربة سعد, PEF, 1881, *Survey of Western Palestine*,

17) מסקר-המדירה הרשמית, מפת 1935.

קבוצת המלים הבאות בנפכ. שאַבַּת. במקר. ממלאא, לאמור —
 "על המעין — שואבת (אשה); על המקור — (אשה) מלאת דם", הוא מוזר ביותר.
 אולברייט אמנם העלה תרגום מוצלח יותר בבארו, כי שאַבַּת היא בוודאי
 מלה שאולה מן המצרית שובת¹⁸, המצויה גם במכתבי תל אל-עמארנה
 בצורת שֶׁ-אֶ-אֶבֶּ-ד ופירושה מין כד או קערה. התרגום לדעתו הוא: "על
 המעין יהיה כד; על המקור (יהיה כד) מלא דם". תרגום זה יפה הוא משל
 וירולו, אך גם הוא עודנו קשה. האם לא ייטב לקרוא: "על מעין שאַבַּת,
 על מקור ממלאַת?"

במרחק שני ק"מ בקירוב דרומית-מערבית מדאמיה, מעבר לוואדי, יושבת
 כפר-סבת. בכפר זה שני מעיינות טובים¹⁹. בחורבה השכנה מצויים שרידים
 של התקופה ההלניסטית-הרומאית וגם חרסים של תקופות הברונזה הקדומה
 וחתיונה²⁰. היא היא כפר-סבת הנזכרת ביקות, בדרך בין טבריה לרמלה,
 והיא נחשבת למקומה של כפר שובתי שבתלמוד²¹, שהיא בל"ס רק דרך
 מבטא מקומית של השם שבת²². נכון הדבר, כי שבת היא שם פרטי עברי
 (שם אדם או שם משפחה) וקליין חושב כי הוא הוא מקורו של השם הגיאוגרפי.
 ואולם אין הוא מביא כל סמוכס חיוביים להשערתו זו, ואילו השרידים שבמקום
 מוכיחים את קדמותו. התהיה זו השערה נועזה מדי, אם נאמר למצוא במקום
 זה את ששבת שבעלילת ראס שמרה? אישור להשערת זהו זה אפשר למצוא
 גם ברשימות המצריות המונות את השם סא-א-בי-תא בקבוצת ערים
 שבא"י²³. ואולם גם כאן כמו בענין שאַבֶּ-סַרְוֶה אנו נתקלים בקשי
 הגלום באות השרוקה שבראש התיבה.

מאידך גיסא, מצויה במרחק 12 ק"מ מצפון לדאמיה חורבה הנקראת בשם

[18] מלה זו אינה מצרית כלל, אלא מלה שאולה מכנענית-שמית, משרש שאב; וכך

באר גם אולברייט, ראה *Vocalisation*, p. 57, No. 16. — ש.י.]

Guérin, *Memoirs I, Survey of Western Palestine*, p. 360 (19

Galilée I, p. 266.

Saarisalo, *op. cit.*, pp. 29-30. (20

21) (מד' ב"ר פר' פ"ה) S. Klein, *ZDPV* 1910, S. 38, וכן Avi-Yonah,

QDAP V, p. 174.

(22) קליין, שם, שם.

(23) רשימת רעמסס ב' בכרנך, מס' ה'; שם זה נכתב בטעות סא-א-בי ברשימת

רעמסס ג' במדינת — האבו, מס' 106.

ח'רְבַת־מַאֲמֵלָה (24) או ח'רְבַת־מְלִיָה (25) או ח'רְבַת מְמֵלָא (26). בקרבתה נובע מעיין הנקרא גם הוא בשם זה עצמו (27). מקום זה היה נושב בתקופה היהודית והוא נודע כמקום מושבן של כמה משפחות כהנים באמצע המאה ה'ב' אחר ספּה"נ — בשם ממלא, ממלה, ממלח; שינויי גירסה אלה מקורם במבטאם הפגום של יהודי הגליל (28). אין בידי להוכיח כי המקום כבר היה מיושב באלף השני לפסח"נ, ואולם דמיון השמות ראוי הוא שניתן דעתנו עליו, ויתכן כי אפשר לתרגם „במקר ממלאַת“ „על מקור ממלאַת“.

כל מי שעקב בתשומת לב את דרך ביאורי עד עתה יבין כי לא נותר לי אלא למצוא את הרמזים הטופוגראפיים בשארית הטכסט בשד"ו. חטבה. בגרנת. חפשת. סעת (שש' 111—113). מכל מקום ברור כי המלה האחרונה בחצי השני של הפסוק בגרנת. חפשת. סעת היא שם מקום גיאוגראפי. וירולו אינו מתרגם את תיבת חפשת, ואילו אולברייט מפרשה רק בדרך השערה בלבד: דגן. אולי מותר לשער כי מקורה בשורש חפש, במובנו הראשוני חָפַר, נקב. גרנת פירושו בוודאי גֶרֶן כמו בערבית (כך שני המפרשים הנ"ל—וירולו ואולברייט) או שקע טבעי, שקערורית (כמובנו השני של جرن הערבית). ואז יש לתרגם: „בגרנותיה הנקובות (בקרצע) של סעת“ או „בתעלותיה שקערוריותיה של סעת“; במקרה זה יתכן כי הכוונה היא לשקעים ולנקבים הטבעיים המצויים לרוב בסלעי הסביבה.

אין אני יודע להציע כל זיהוי לשם המקום חטבה (בש' 214 הכתיב היא חטב); ואולם ביטוא גיאוגראפי בשד"ו חטבה, כלומר בשדמות חטבה נראה במקומו בטכסט זה. יש להשוות בעברית: במד' כ"ג, י"ד; תהל' ס"ח, י"ב—מ"ג; ישע' ז', ג'; כ"ו, ב'; ובראס-שמרה: בשד"ו חלמיות I אב II, כ'; I אב V, 19; VI 7, 29, 29; שד"ו רבת כמנ I אב V, 86, 118, VIII, 25.

(24) Dalman, *Orte und Wege* וגם *Survey of Western Palestine* כך

*Jesu*³ (1924), S. 113.

(25) Guérin, *Galilée* I, p. 459 כך

(26) E. Robinson, *Later Biblical Researches*, 1865, p. 80 של עיד בספרו

וגם במסקר המדידה הרשמי, מפת 1935.

(27) Dalman, *PJB* IX, S. 49 וגם; Guérin, *op. cit.*, p. 460

(28) S. Klein, *Beiträge zur Geographie und Geschichte Galiläas*, 1909,

Ss. 73-74; *idem*, *Neue Beiträge*, 1923, S. 35.

(29) אמנם דיטו מתרגם — במקום שם עצם פרטי — בשדות שעל גדות המים (*Syria*)

(1636, p. 290).

מעתה יש לתרגם את כל הקטע בלשון זו:

„ובאת לאדם הרבה ולאדם הקטנה; גור
איפוא בערי שרנה ובערי סעת, בשדמות
חטבה ובגרנות סעת החצובות, על מעיין
שבת, על מקור ממלת. נוח יום, יומים... וכו'“.

נסיון זה לקבוע את מקומה הגיאוגראפי של עלילה זו נסתמך עד עתה רק על הקטע הקצר שבפירושו עסקנו. אמנם, כל זיהוי שהוצע כאן אינו ודאי ללא כל ספק; ואולם עצם העובדה, כי שמות חמשה מקומות בני נוף גיאוגראפי אחד יהיו מקובצים במספר שורות של עלילה זו, הנה לדעתי אחד הנימוקים המבוססים על התגבבות הראיות האפשריות, שבה צריך ההיסטוריון להסתפק לעתים קרובות. מלבד זאת הרי מתאימה השערתנו לחלוטים לרמזים האחרים הגלומים בעלילת כרת ולכל מה שאנו יודעים על התפשטותם של הפיניקים בסוף האלף ה' לפסה"ג.

אֶל מופיע אל כרת בחזון לילה ופוקד עליו לצאת בראש צבאו למסע של ששת ימים. ביום השביעי הוא עתיד להגיע לאֶדֶם (שש' 106 ואילך). הואיל ומקום מוצא המסע לא נקבע אין המשכו מלמדנו ולא כלום. ואולם בחלק המתאר את המסע עצמו מסופר מעשה נוסף. כרת, היוצא ממקום בלתי נודע, מגיע ביום השלישי אל מקדש אשרת-צור ואלת-צידון (שש' 194—199). משם הוא עושה דרכו הלאה ומגיע כעבור ארבעה ימים לאֶדֶם (שש' 207—210). מכיון שאין לנו נקודת אחיזה אחרת, יש להניח כי המקדשים הנ"ל מקומם בצור ובצידון. והנה המרחק בין צור וצידון ובין דאמיה, שהיא—היא אֶדֶם לדעתנו, הוא כמאה ק"מ בקירוב, כלומר מרחק שגדוד צבא יכול לעברו בארבעת ימי הליכה. ולא זו בלבד, אלא שיכולים אנו לקבוע ביתר דיוק את דרך מהלכו של כרת. יודעים אנו דרך עתיקה מאוד, שעברה לאורך החוף דרך סולמה של צור ומשרפות-מים, הנזכרת ביהוש' י"ג, ו' כאחד המקומות החשובים בארץ צידונים, ואותה זיהה ד"ר מייזלר עם התל של עין-מִשְׁרָפָה, שע"י ראס-א-נקורה³⁰). משם נמשכת הדרך בואכה עכו, ובקרבתה היא נוטה מזרחה לדרומית-מזרחית ולארכה זרועים תלים עתיקים, ביניהם תִּל-פִּיסָן, תִּל-אֶל-בְּדוּיָה — בבקעת בית נטופה (סהל אֶל-בְּטוּף), עד בואה למעבר

Untersuchungen zur alten Geschichte und Ethnographie Syriens und (30

Palastinas, 1930, S. 67 f.; Garstang, *Joshua-Judges*, 1931, p. 396.

כְּפַר־סִבָּת וּא־דַאמִיָּה, ומשם היא עוברת על פני סרונה ות־ל־נַעַם ויוצאת אל מעברות הירדן ע"י קצהו הדרומי של ים-כנרת⁽³¹⁾. הלא זוהי הדרך הידועה כיום בשם צְרִבְאֶל־תְּוֹאֲרֵנָה (דרך החורנים), המובילה מסביבות עכו לחורן. ספרי המסעות הערביים יודעים אותה; הצלבנים השתמשו בה; היא היתה אחת הדרכים החשובות ביותר של ערי הכנעני בימיהם של שמגר ויעל⁽³²⁾. הסופר, שכתב בימי רעמסס ב' את מגילת השנינה (מגלת אנסטזי א'), ברצותו להוכיח את בורות יריבו על פניו, שואלו על דרכי סוריה. הוא הולך ומונה את בארות (בירות), צידון, צרפת, צור. מהי הדרך מדרום לעכו? כיצד הולכים לחצור? ולבסוף: "אם ילך איש לא — דא — מי — מי (א-דאמיה) אנה יפנה?⁽³³⁾ מכאן שח'רבת א-דאמיה (אדמ) ישבה על אחת הדרכים העיקריות במחצית השנייה של האלף ה' לפסה"נ.

בתקופה זו התפשט שלטונם של הפיניקים הרחק לצד דרום ומזרח, ורק לאחר זמן דחקום העברים צפונה ומערבה וממלכות הארמים לצד חוף הים — לרצועת האדמה הנודעת בשם פיניקיה. בספר במד' י"ג, כ"ט מסופר "והכנעני יושב על הים ועל יד הירדן". ספר שופ' י"ח, ז'; כ"ז יודע לספר על קשרי ליש וצידון. בברית המלכים, שבראשונה התיצב יבין מלך חצור במלחמתו, עם יהושע, השתתפו גם מלכי ערים שבנפת ים-כנרת (יהושע י"א, ב'). יכולים אנו לאמור כי בימי כיבוש יהושע היה המחוז שבין מקורות הירדן ודרום ים כנרת נתון להשפעת השלטון הפיניקי⁽³⁴⁾. זה מקרוב קבע דיסו את מקומה של אחת העלילות בשירי העלילה של ראס-שמרה בסביבות ים חולה⁽³⁵⁾.

(31) השווה Garstang, *op. cit.*, p. 100.

(32) ראה שירת דבורה, שופ' ה', ו'.

(33) *Pap. Anastasi I, 22,1, ed. Gardiner, p. 23*. השווה פירושו הגיאוגרפי של

סאריסלו לקטע זה, *The Boundary*, pp. 115-116.

(34) פרטים ראה בספרו של ב. מייזלר, *Untersuchungen*, Ss. 59-69.

(35) *Cultes canaanéens aux Sources du Jourdain, Syria XVII (1936)*, (35)